

Odrowąż-Pieniążek, Janusz

Adam Mauersberger (1910-1988)

Muzealnictwo 33, 93-94

1990

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Adam Mauersberger (1910-1988)

3 września 1988, w dniu swoich siedemdziesiątych ósmych urodzin, w Skolimowie pod Warszawą zmarł Adam Mauersberger. Nekrologi określały Go jako historyka, literata, muzeologa, a także eseistę, tłumacza i myśliciela. Wystawa „Adam Mauersberger” jaka wiosną 1988 roku przygotowała Biblioteka Narodowa w sali Pałacu Rzeczypospolitej ukazywała Jego arcywarszawskie (choć ród wywodził się ze Śląska) korzenie z wybitnymi przedstawicielami tej rodziny zarówno w ubiegłym stuleciu, jak i bieżącym: dość przypomnieć ks. Jana Mauersbergera, kapelana harcerstwa, stryja Adama.

Urodził się Adam Mauersberger w Warszawie 3 IX 1910 r., tu podjął studia historyczne na Uniwersytecie Warszawskim gdzie był uczniem Maurycego Handelsmana. Interesowały Go szczególnie dzieje Wielkiej Emigracji, pracował nad biografią Aleksandra Walewskiego, której niestety nie ukończył (jeden rozdział opublikował w 1938 r. w dwumiesięczniku „Ateneum”). Obdarzony osobowością nieprzeciętną stał się inspirującym przyjacielem wielu twórców: Achillesa i Tadeusza Brezów, Stanisława Dygata, Światopełka Karpińskiego, Feliksa Topolskiego, przede wszystkim zaś Witolda Gombrowicza, który wprowadził Go potem do nieukończonej sztuki „Historia”. Bibliofil-

ska edycja listów Witolda do Adama sprzedawana była na wernisażu wystawy w Pałacu Rzeczypospolitej, na którym Mauersbergera, już ciężko chorego, nie było.

W latach 1947-1949 pracował w Państwowym Instytucie Wydawniczym gdzie usiłował zorganizować pracę nad wydawnictwem encyklopedycznym. Publikuje podówczas recenzje literackie i teatralne, jako członek Komitetu Redakcyjnego Wydania Narodowego Dzieł Adama Mickiewicza był autorem obszernych objaśnień wydawcy w tomie XI — „Trybunie Ludów”, wydaje również Mickiewicza „Zbiór listów, wierszy i rozmów (1817-1831) oraz antologię „Warszawa naszej młodości”. W 1953 r. pisze wspólnie z K.I. Gałczyńskim groteskę dramatyczną „Noc mistrza Andrzeja”.

W mickiewiczowskim roku 1955 związał się na lat piętnaście z bardzo podówczas młodym, działającym od kilku lat Muzeum Adama Mickiewicza w Warszawie: Ministerstwo Kultury i Sztuki powierzyło Mu zorganizowanie centralnej wystawy mickiewiczowskiej. Dyrektorował tu wtedy, po zmarłym w 1954 r. założycielu muzeum Aleksandrze Semkowiczu, badacz realiów mickiewiczowskich i poeta Leonard Podhorski-Okołów. Mauersberger wniósł w tę wystawę całą swoją niezwykłą inteligencję, wyczucie artystyczne i śmiałość kon-

cepcji. Zerwał z dotychczasowymi schematami ekspozycyjnymi. Przesunął akcenty z biografii autora na jego twórczość, a rzędy martwych fotografii zastąpił nastrojowymi rozwiązaniami plastycznymi angażując do tego utalentowanych artystów.

W następnych ekspozycjach, już jako dyrektor Muzeum Adama Mickiewicza błysnął nowymi pomysłami i rozwiązaniami, utwierdzając tym samym nowy, stworzony przez siebie styl wystawiennictwa literackiego. Styl ten przejęło i wzbogaciło Muzeum Literatury, a także wiele innych polskich muzeów.

Adam Mauersberger sprawił, że Muzeum Mickiewicza stało się ważnym ośrodkiem życia kulturalnego Warszawy, zdobywało stale nową publiczność i sympatyków. Dyrektorem Muzeum Mickiewicza został w roku 1957 i pełnił tę funkcję przez 13 lat do końca 1969 r. Obok wystawiennictwa drugą Jego pasją było gromadzenie zbiorów, zwłaszcza przedmiotów artystycznych o historycznej wartości, na których znalazł się niemiernie. Już od roku 1960 prowadził Muzeum Mickiewicza w kierunku Muzeum Literatury rozszerzając tematykę wystaw i zasięg gromadzenia. Sprzyjało temu

zapotrzebowanie społeczne, przede wszystkim jednak Jego twórcze, nieustanne poszukiwanie spraw i rzeczy nowych. Utworzył wówczas w muzeum pierwsze gabinety pisarzy współczesnych (Tuwim, Dąbrowska), zapoczątkował przejmowanie spuścizn po zmarłych pisarzach, organizował muzea literackie w kraju (Opinogóra) i za granicą (Muzeum Kraszewskiego w Dreźnie), założył czasopismo „Blok-Notes Muzeum Mickiewicza” wybiegające tematyką poza Mickiewicza i jego epokę. Był więc właściwym twórcą Muzeum Literatury: przemianowanie Muzeum Mickiewicza na Muzeum Literatury, które nastąpiło w dwa lata po Jego odejściu na przedwczesną emeryturę było już tylko oficjalnym stwierdzeniem stanu istniejącego.

Powiedziano w jednym z nekrologów, że sztuka była dla Niego sprawą bezinteresowną i najważniejszą. Wrażliwy jej odbiorca i inspirator sam w ostatnich latach życia przekładał Apollinaire'a czy „Boską Komedie” bezinteresownie właśnie, na wystawie oglądaliśmy również Jego rysunki. W pamięci tych, co Go znali, pozostanie indywidualnością niepowtarzalną.

Janusz Odrowąż-Pieniążek